

Тема:

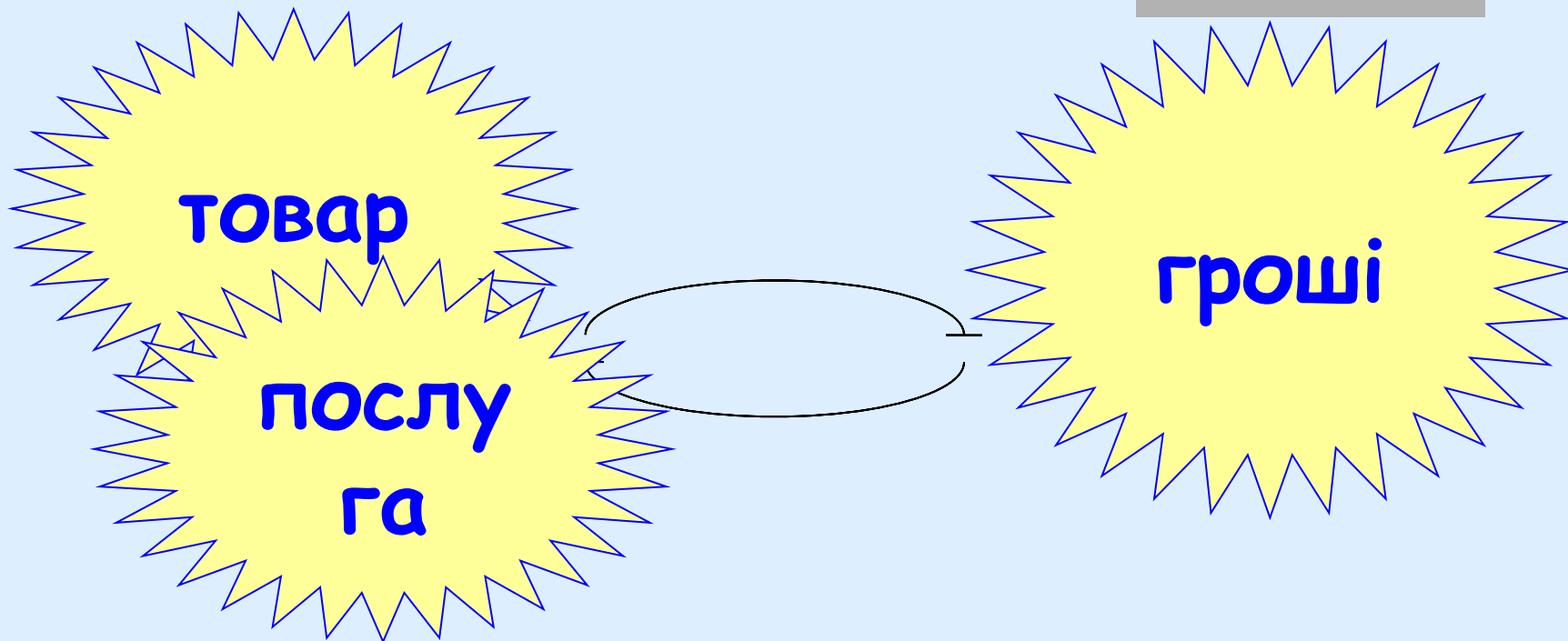
Ринок та ринковий механізм.

План заняття

- 1. Поняття ринку. Структура та інфраструктура ринку.**
- 2. Конкуренція і її форми.**
- 3. Підприємництво в умовах ринкової економіки.**

Основа ринку і ринкових відносин

▲ РИНОК – форма функціонування економіки, при якій забезпечується взаємодія виробництва і споживання через обмін, купівлю-продаж товарів і послуг.

Порівняльна характеристика адміністративно-командної та ринкової економіки

Адміністративно-командна (планова)	Ринкова
○ Усі економічні ресурси розподіляються державою.	○ На розподіл економічних ресурсів впливає ринок.
○ Державна власність на всі матеріальні ресурси.	○ Приватна власність на більшість матеріальних ресурсів.
○ Планова система господарювання, відсутність конкуренції.	○ Свобода вибору, підприємництва, наявність конкуренції.
○ Обмеження особистої матеріальної зацікавленості.	○ Особиста зацікавленість – головний принцип виробничої діяльності.
○ Необмежена влада уряду в управлінні економікою.	○ Уряд регулює економічні процеси.

У розвинених країнах склалося кілька моделей ринкового економіки. Їх можна згрупувати у три різновиди:

- **вільний ринок** (економіка США): незначне втручання держави і всебічна підтримка підприємництва; роль федерального уряду менша, ніж у інших країнах; податки та державні витрати по відношенню до ВВП в США менші, ніж в інших країнах; державна власність у промисловості незначна;
- **соціально-орієнтований ринок** (економіка країн Західної Європи): суттєве втручання держави в економіку; вона відіграє основну роль у розподілі прибутків через програми державних видатків на соціальні потреби; розвинена система соціального забезпечення; державні виплати отримують безробітні, пенсіонери та інші категорії населення;
- **державно-керований ринок** (економіка Японії, країн Східної Азії): тісна взаємодія держави і бізнесу, особливо у розміщенні капіталів; індикативне планування ґрунтується на узгодженні уряду і фірм; бізнесмени разом з міністерствами розробляють стратегічні напрями розвитку економіки та визначають ключові галузі для вкладення капіталі; державне забезпечення відсутнє, бо цю роль виконують фірми.

Принципи функціонування ринкової економіки:

1. Максимальна свобода підприємництва означає, що за умов чистого ринку приватні підприємства можуть придбати економічні ресурси, організувати процес виробництва із цих ресурсів товарів або послуг за власним вибором і продати цей товар або послугу на ринках за вибором самої фірми.

2. Свобода вибору споживачів – саме споживач вирішує, що повинна виробляти економіка, а вже в цих межах постачальники ресурсів можуть робити свій вільний вибір.

3. Стимулювання особистого інтересу – підприємці ставлять собі за мету максимізацію прибутків своїх фірм або як варіант – мінімізацію своїх збитків, а власники матеріальних ресурсів, за інших рівних умов, намагаються отримати якнайвищі ціни при продажі або

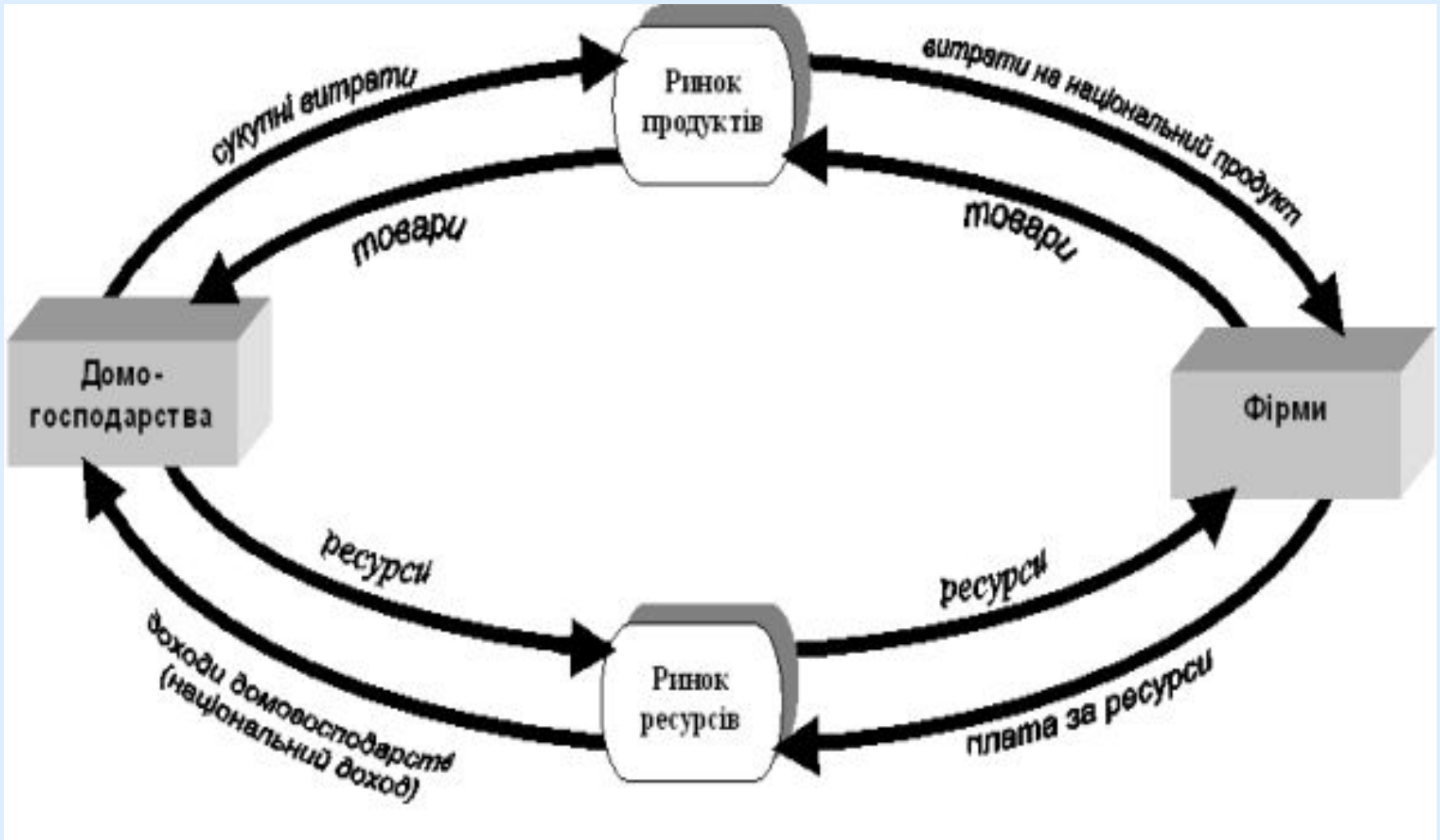

Принципи функціонування ринкової економіки:

- 4. Рівноправність ринкових суб'єктів.**
- 5. Економічна відповідальність і ризик підприємців.**
Підприємці орієнтуються на власні інтереси і цілі, а за негативні наслідки господарювання самі ж і відповідають. Це примушує пильно відноситися до ресурсів, ініціативної, активної економічної діяльності.
- 6. Конкурентне середовище** - вільний вхід або вихід на будь-які ринки.
- 7. Вільне ціноутворення**, тобто процес формування цін на товари і системи цін загалом при ринковій економіці відбувається стихійно, ціни складаються під впливом попиту і пропозиції в умовах конкуренції.
- 8. Соціальна справедливість** рівна можливість заробляти, отримувати дохід.

Модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходів у ринковій економіці

Проблеми вибору у бізнесі:

1. **Що виробляти, або яку послугу надавати?**
2. **Як виробляти?**
3. **Для кого виробляти (хто буде клієнтами)?**

Конкуренція і її види

Конкуренція – це..

...суперництво і боротьба між товаровиробниками за найвигідніші умови виробництва і збуту товарів і послуг, за привласнення найбільших п

... механізм регулювання виробництва товарів і послуг в умовах вільних ринкових відносин.

Виберіть слова, які на ваш погляд
найбільше
асоціюються з конкуренцією

регулювання

контролю

Функції
конкуренції

мотивації

розподілу

Переваги конкуренції

спрямованість на
найповніше
задоволення
потреб
споживача

переваги
ринкової
конкуренції

заінтересованість
у технічному
прогресі та
зменшенні
витрат

досягнення
особистих
інтересів
економічних
суб'єктів

Недоліки конкуренції

масові
банкрутства,
безробіття,
значна
нерівність
доходів

недоліки
ринкової
конкуренції

гальмування
розвитку
культури, освіти,
забруднення
довкілля

протидія
конкуренції
через злиття та
змови

Типи ринкових структур

Характерні ознаки	Досконала конкуренція	Недосконала конкуренція		
		Монополістична конкуренція	Олігополія	Монополія
Кількість виробників	Дуже велика кількість незалежних фірм	Багато фірм	Декілька фірм	Одна фірма
Тип продукту	Стандартний; однорідні товари	Диференційований залежно від ринків	Стандартизований або диференційований	Унікальний, не має близьких замінників
Умови входження на ринок	Дуже легкі, відсутні перешкоди	Відносно легкі	Обмежені, вимагають великих інвестицій	Блоковані
Контроль за цінами	Відсутній; ціни визначає ринок	Обмежений	Обмежений взаємною залежністю; значний у разі таємної змови	Значний, інколи повний контроль
Не цінова конкуренція	Відсутня	Наголос на рекламу, торгові знаки, марки	Типова, особливо за диференціації продукту	Реклама

Досконала конкуренція...

...конкуренція, на ринку з багатьма продавцями та покупцями тотожного, взаємозамінного товару, коли жоден із продавців чи покупців не здатний відчутно вплинути на ціну чи обсяги реалізації товарів чи послуг.

Недосконала конкуренція

...це така ситуація на ринку, в якій структура ринку не відповідає умовам для існування досконалої конкуренції.

Класифікація форм недосконалої конкуренції

Монополія

Олігополія

Монополістична конкуренція

Монопсонія

Олігопсонія

Монополістична конкуренція

...конкуренція, яка має місце на ринку з багатьма продавцями і покупцями та значною кількістю товарів, що реалізуються за різними цінами.

Олігополія

Риси олігополістичних ринків.

1. Усього кілька фірм забезпечують весь ринок. Продукт може бути як диференційованим, так і стандартизованим.

2. Принаймні, деякі фірми в олігополістичній галузі володіють великими ринковими частками.

3. Фірми в галузі усвідомлюють свою взаємозалежність.

Монополія

Монополія — ринок, де є тільки один виробник, який повністю контролює обсяг виробництва й дуже сильно впливає на ціну.

Монополія - головний ворог конкуренції.

Основні риси монополістичного ринку:

Існування на ринку однієї фірми;

Унікальний тип продукту, тобто такий, що не має замінників;

Значний контроль за цінами;

Вступ в галузь блокований;

Нецінова конкуренція – реклама;

Повне обмеження доступу до інформації.

Підприємництво – самостійна, ініціативна, господарська діяльність, яка здійснюється на власний ризик і спрямована на отримання прибутку

Підприємницька діяльність фізичної особи – індивідуальний бізнес

Види підприємницької діяльності:

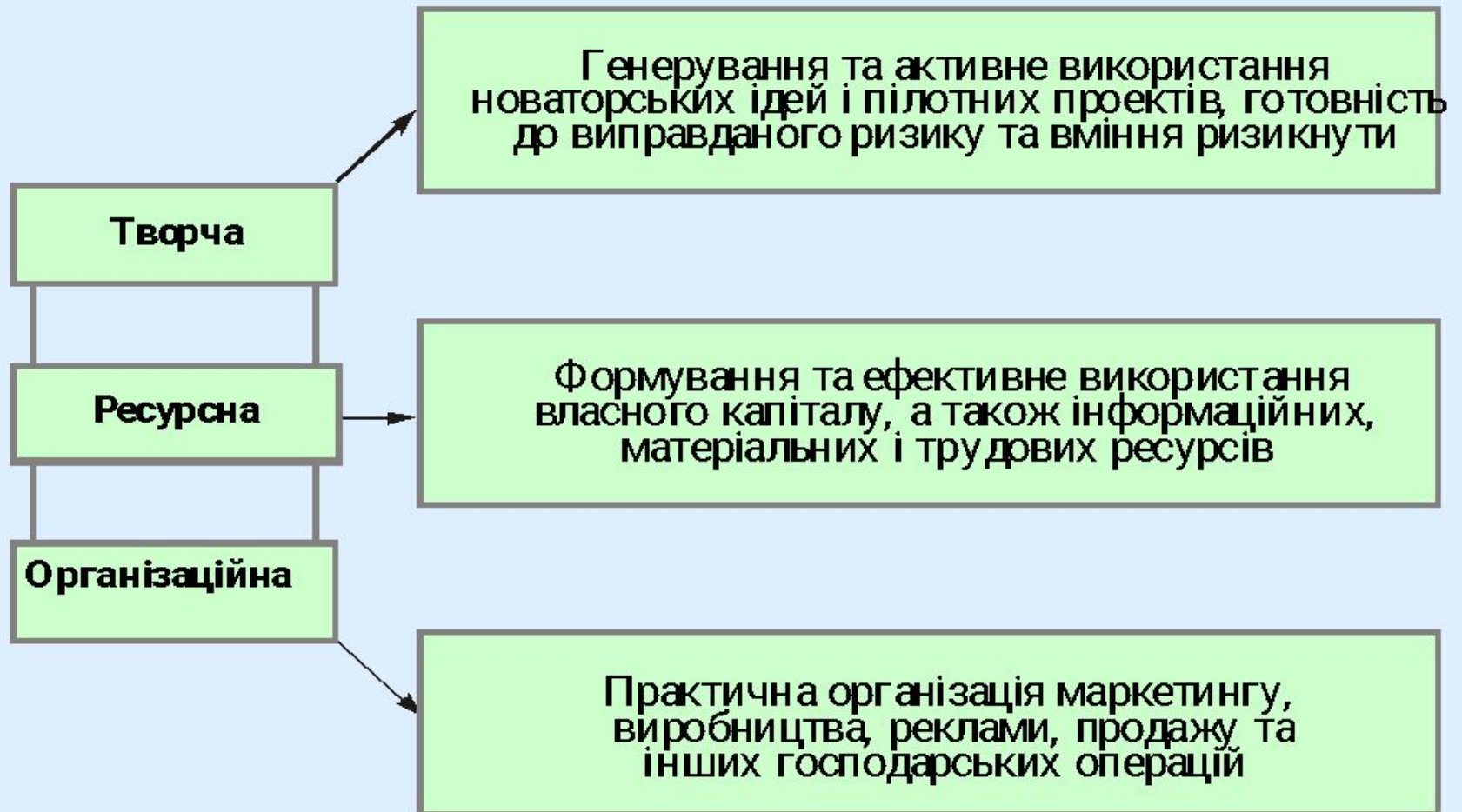
- виробнича;
- комерційна;
- фінансова;
- посередницька;
- страхова;
- консультаційна;
- інші.

Підприємницька діяльність юридичної особи – підприємства, фірми

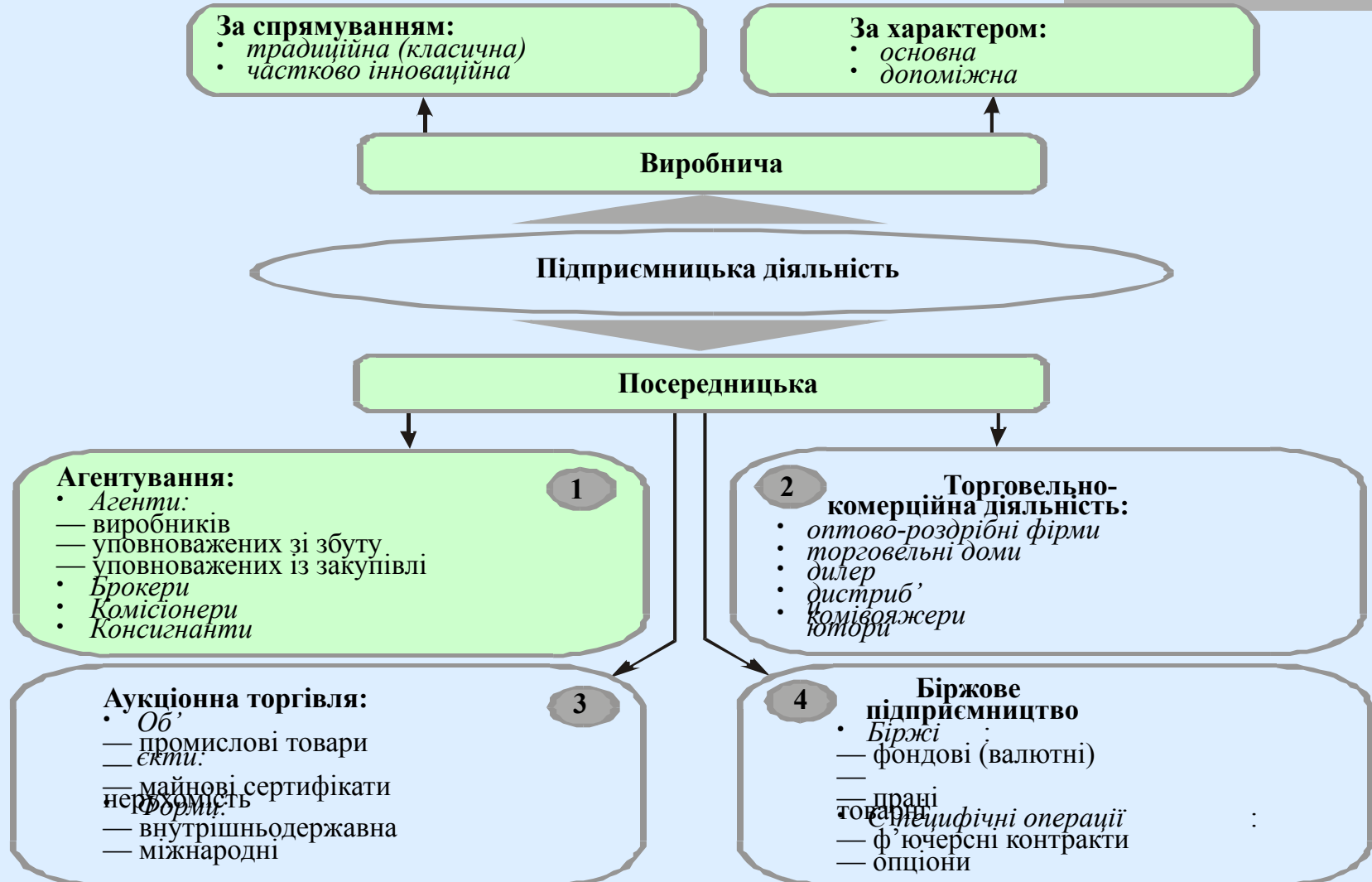

Основні функції підприємницької діяльності

Типологія виробничої та посередницької підприємницької діяльності

Чинники успіху підприємницької діяльності

1. Висока кваліфікація. Підприємець або сам має бути висококваліфікованим спеціалістом, або найняти того, хто має професійні знання і досвід у обраній сфері діяльності.

2. Вдала й обґрунтована ідея виробництва конкретного товару або послуги. Концепція повинна бути чітко сформульована в бізнес-плані та обґрунтована з усіх боків - фінансового, матеріально-технічного, маркетингу, трудових ресурсів.

3. Широкі особисті контакти. Досвід показує, що успіху можна досягти тільки з допомогою партнерів і соратників, які поділяють ідею підприємця.

4. Достатні матеріальні та фінансові ресурси. Концепція ресурсів - одне з головних завдань підприємця. Успішний пошук і залучення ресурсів визначають його майбутню ефективність.

5. Наявність замовлень споживачів. Необхідно глибоко вивчити попит споживачів, свою "ринкову нішу".

Проблеми з якими стикаються при здійсненні підприємницької діяльності

- ◆ Реалізація продукції;
- ◆ Дефіцит фінансів;
- ◆ Доступ до приміщень та обладнання;
- ◆ Кваліфікація персоналу;
- ◆ Труднощі з реєстрацією;
- ◆ Доступ до сировини і матеріалів;
- ◆ Дефіцит інформації;
- ◆ Недостатня власна підготовка.